INTELIGENTNI SISTEMI - SVI ALGORITMI

1. LINEARNA REGRESIJA

library(MASS) str(Boston) summary(Boston) ?Boston

1. Prvo pravimo korelacionu matricu da bismo videli zavisnosti svih varijabla u odnosu na izlaznu promenljivu

```
cor.mat <- cor(Boston)
library(corrplot)
corrplot.mixed(cor.mat, tl.cex = 0.75, number.cex = 0.75)</pre>
```

- # Kao znacajne varijable u odnosu na varijablu medv posmatracemo sve one koje imaju stepen korelacije veci od 0,5. To su Istat, ptratio i rm.
- # Sa Istat i ptratio promenljiva medv ima jaku negativnu korelaciju, a sa rm jaku pozitivnu korelaciju. Kod negativne korelacije povecanje jedne utice na smanjenje druge, dok kod pozitivne korelacije povecanje jedne utice na povecanje druge korelacije i obrnuto.

2. Zatim delimo nas dataset na train i test deo

```
library(caret)
set.seed(123)
ind<- createDataPartition(Boston$medv, p = 0.8, list = FALSE)
train.data<- Boston[ind, ]
test.data<- Boston[-ind, ]
```

3. Pravimo model u odnosu na znacajne prediktore

```
lm <- Im(medv ~ Istat + ptratio + rm, data = train.data)
summary(Im)</pre>
```

Nas model izgleda: medv = 18.19 + (-0.56)*Istat + (-0.94)*ptratio + 4.62*rm

Intercept je deo gde prava sece y osu

- # Koeficijenti su Intercept = 18.11824, Istat = -0.56496 sto znaci da sa jedinicnim povecanjem Istat dolazi do smanjenja medv za -0.56496, jer imamo negativnu korelaciju. Ptratio koeficijent ima vrednost -0.94082, sto znaci da sa jedinicnim povecanjem ptratia dolazi do smanjenja medv za -0.94082, jer je u pitanju negativna korelacija.
- # Koeficijent rm ima vrednost 4.62379 i s obzirom da je u pitanju pozitivna korelacija, sa jediničnim povecanjem rm, medv se povecava za 4.62379.
- #S obzirom da je Pr(verovatnoca) < 0.005 za sve tri varijable, zaključujemo da su procene znacajne. Multiple R-squared iznosi 0.6935, sto znaci da nas sistem opisuje 69% varijabiliteta zavisne promenliive.

#4. Sada vrsimo predikciju modela koji smo napravili

```
Im.predict <-predict(Im, test.data)
Im.predict</pre>
```

```
head(Im.predict)
head(test.data$medv)
```

#5. Crtamo dijagnosticke plotove

```
par(mfrow = c(2,2))
plot(lm)
par(mfrow = c(1,1))
```

#PLOT 1 - Reziduali vs Predviđene vrednosti, ovaj grafik govori o pretpostavci linearsnosti da su zavisna i nezavisna promenljiva međusobno u linearnoj korelaciji. Kako reziduali nisu ravnomerno raspoređeni (nije slučaj da teže nuli i da crvena linija odstupa od horizontalne linije) možemo da zaključimo da nije sasvim ispunjen uslov i da postoji indikacija nelinearnog odnosa.

Fitted values - predviđane vrednosti.

Reziduali - razlika između stvarnih i predviđanih vrednosti.

- #PLOT 2 Normal Q-Q, proverava da li je raspodela reziduala normalna. Da bi bili savrseni treba da prate isprekidanu digagonalu. S obzirom da reziduali odstupaju od dijagonale mozemo da zakljucimo da nemaju normalnu raspodelu. Uslov je slabo ispunjen i predikcije koje smo dobili ne mozemo uzeti za merodavne.
- #PLOT 3 Scale-Location, govori da varijabilitet reziduala treba da bude ujednacen. Varijabilitet treba da varira na prilicno ujednacen nacin. Ocekuje se da crvena linija bude horizontalna i varijabilitet ujednacen, da tackice budu oko nje. Uslov nije ispunjen, varijabilitet nije ujednacen i dobijene predikcije nisu merodavne.
- **#PLOT 4 Residuals vs Leverage, koristi se za otkrivanje extremno visokih ili niskih vrednoti,** odnosno outliera, koji mogu da uticu na nas model i da ga poremete. O tome nam govori Kukova distanca(sve vrednosti koje su iznad nje su problematicne).

#Na osnovu ove 4 slike mozemo da zakljucimo da model nije pouzdan i ne mozemo da se oslonimo na predikcije koje on pruza

6. Sada racunamo sve metrike da bismo videli kolika je greska koju je model napravio

```
rss <-sum((Im.predict - test.data$medv)^2)
tss <-sum((mean(train.data$medv) - test.data$medv)^2)
rsq <- 1 - rss / tss
rsq
```

Nas prediktivni model opisuje 60% varijabiliteta zavisne promenljive

```
rmse<- sqrt(rss / nrow(test.data))
Rmse
```

Model pravi ovoliku gresku prilikom predikcije. Otprilike 5.43 hiljada gresimo u procenama.

2. DRVO ODLUČIVANJA

```
library(ISLR)
?Carseats
str(Carseats)
```

#1. Pravimo novu faktorsku promenljivu

```
uslov<- quantile(Carseats$Sales, probs = 0.75)

Carseats$HighSales<- ifelse(test = Carseats$Sales> uslov, yes="Yes", no = "No")

class(Carseats$HighSales)

Carseats$HighSales<- as.factor(Carseats$HighSales)

class(Carseats$HighSales)

Carseats$Sales<-NULL
```

#2. Delimo nas dataset na train i test deo

```
library(caret)
set.seed(123)
ind <- createDataPartition(Carseats$HighSales, p = 0.8, list = FALSE)
train.data <- Carseats[ind, ]
test.data <- Carseats[-ind, ]
```

#3. Trazimo najbolje cp za nas model, OBAVEZNO ucitati library(rpart)

#4. Pravimo model sa cp koji se pokazao kao najbolji

```
tree<- rpart(HighSales ~ .,
data = train.data,
method = "class",
control = rpart.control(minsplit = 10, cp = 0.013))
```

#5. Crtamo nase stablo

```
library(rattle)
library(rpart.plot)
library(RColorBrewer)
fancyRpartPlot(tree) ili fja prp(tree)
```

#6. Vrsimo predikciju modela koji smo napravili

```
tree.predict<- predict(object = tree,newdata = test.data,type = "class")
head(tree.predict)
head(test.data$HighSales)</pre>
```

#7. Pravimo matricu konfuzije koja pokazuje koliko ima tacno i netacno predvidjenih opservacija u modelu

```
tree.cm<-table(true= test.data$HighSales, predicted= tree.predict) tree.cm
```

#Pozitivna klasa je No

#TP - vrednosti koje su stvarno pozitivne i koje su predvidjene kao pozitivne

#TN - vrednosti koje su stvarno negativne i koje su predvidjene kao negativne

#FP - vrednosti koje su negativne, a predvidjene su kao pozitivne

#FN - vrednosti koje su pozitivne,a predvidjene su kao negativne

```
compute.eval.metrics <- function(cmatrix) {
    TP <- cmatrix[1,1] # true positive
    TN <- cmatrix[2,2] # true negative
    FP <- cmatrix[2,1] # false positive
    FN <- cmatrix[1,2] # false negative
    acc <- sum(diag(cmatrix)) / sum(cmatrix)
    precision <- TP / (TP + FP)
    recall <- TP / (TP + FN)
    F1 <- 2*precision*recall / (precision + recall)
    c(accuracy = acc, precision = precision, recall = recall, F1 = F1)
}
tree.eval<-compute.eval.metrics(tree.cm)
tree.eval
```

- # Vrednost za tacnost predvidjenih podataka smo dobili 0.7848101. Ono sto je bilo pozitivno je svrstano kao pozitivno, a negativno kao negativno.
- # Vrednost za preciznost je 0.8412698 i to predstavlja vrednost stvarno pozitivnih od svih onih koje smo predvideli kao pozitivne.
- # Vrednost odziva je 0.8833333. Od svih onih koji stvarno pripadaju pozitivnoj klasi, koji je udeo onih koje smo mi predvideli da pripadaju negativnoj klasi.
- # Opsta F1 metrika objedinjuje obe metrike preciznosti i recalla i daje konkretnu vrednost koliko su one zaista dobre.

3. KNN

library(ISLR)
?Carseats
str(Carseats)

#1. Pravimo novu faktorsku promenljivu(izlaznu)

uslov <- quantile(Carseats\$Sales, probs = 0.75)

Carseats\$HighSales <- ifelse(test = Carseats\$Sales> uslov, yes="Yes", no = "No")

class(Carseats\$HighSales)

Carseats\$HighSales <- as.factor(Carseats\$HighSales)

class(Carseats\$HighSales)

Carseats\$Sales <- NULL

#2. Proveravamo da li numericke promenljive podlezu Normalnoj rasporedili

str(Carseats) numer <- c(1:5,7,8) apply(X= Carseats[, numer], MARGIN = 2, FUN = shapiro.test)

#3. Radimo standardizaciju za varijable koje ne podlezu normalanoj raspodeli

#4. Radimo standardizaciju za varijable koje podlezu normalanoj raspodeli

carseats.st\$Price <- as.vector(scale(x = Carseats\$Price, center = TRUE, scale = TRUE))
carseats.st\$CompPrice <- as.vector(scale(x = Carseats\$CompPrice, center = TRUE, scale = TRUE))

#5. Sve faktorske vrednosti prebacujemo u numericke

carseats.st\$Urban <- as.integer(Carseats\$Urban)
carseats.st\$US <- as.integer(Carseats\$US)
levels(Carseats\$ShelveLoc)
Carseats\$ShelveLoc <- factor(Carseats\$ShelveLoc,levels = c("Bad", "Medium", "Good"))
levels(Carseats\$ShelveLoc)
carseats.st\$ShelveLoc <- as.numeric(Carseats\$ShelveLoc)
carseats.st\$HighSales <- Carseats\$HighSales
str(carseats.st)

#6. Delimo nas dataset na train i test deo

library(caret)
set.seed(123)
ind <- createDataPartition(carseats.st\$HighSales, p = 0.8, list = FALSE)
train.data <- carseats.st[ind,]
test.data <- carseats.st[-ind,]

#7. Trazimo najbolji k za nas model, OBAVEZNO ucitati library(class), staviti .k

```
library(e1071)
library(class)
folds = trainControl(method = "cv", number = 10)
kGrid = expand.grid(.k = seq(from = 3, to = 25, by = 2))
set.seed(1010)
tr.k<-train(HighSales ~ ., data = train.data, method = "knn", trControl = folds, tuneGrid = kGrid)
tr.k
```

#8. Pravimo predikciju sa k koji se pokazao kao najbolji

#9. Pravimo matricu konfuzije koja pokazuje koliko ima tacno i netacno predvidjenih opservacija u modelu

```
knn.cm<-table(true= test.data$HighSales, predicted= knn1) knn.cm
```

#Pozitivna klasa je No

#TP - vrednosti koje su stvarno pozitivne i koje su predvidjene kao pozitivne #TN - vrednosti koje su stvarno negativne i koje su predvidjene kao negativne #FP - vrednosti koje su negativne, a predvidjene su kao pozitivne #FN - vrednosti koje su pozitivne, a predvidjene su kao negativne

```
compute.eval.metrics <- function(cmatrix) {
    TP <- cmatrix[1,1] # true positive
    TN <- cmatrix[2,2] # true negative
    FP <- cmatrix[2,1] # false positive
    FN <- cmatrix[1,2] # false negative
    acc <- sum(diag(cmatrix)) / sum(cmatrix)
    precision <- TP / (TP + FP)
    recall <- TP / (TP + FN)
    F1 <- 2*precision*recall / (precision + recall)
    c(accuracy = acc, precision = precision, recall = recall, F1 = F1)
}
knn.eval<-compute.eval.metrics(knn.cm)
Knn.eval
```

- # Vrednost za tacnost predvidjenih podataka smo dobili 0.8607595. Ono sto je bilo pozitivno je svrstano kao pozitivno, a negativno kao negativno.
- # Vrednost za preciznost je 0.8656716 i to predstavlja vrednost stvarno pozitivnih od svih onih koje smo predvideli kao pozitivne.
- # Vrednost odziva je 0.9666667. Od svih onih koji stvarno pripadaju pozitivnoj klasi, koji je udeo onih koje smo mi predvideli da pripadaju negativnoj klasi.
- # Opsta F1 metrika objedinjuje obe metrike preciznosti i recalla i daje konkretnu vrednost koliko su one zaista dobre.

4. NAIVNI BAJES

library(ISLR) str(Carseats)

#1.Pravimo faktorsku izlaznu varijablu

sales.3Q <- quantile(Carseats\$Sales, probs = 0.75)

Carseats\$HighSales <- ifelse(test = Carseats\$Sales > sales.3Q, 'Yes', 'No')

Carseats\$HighSales <- as.factor(Carseats\$HighSales)

Carseats\$Sales <- NULL

str(Carseats)

#NAIVNI BAJES RADI SA FAKTORSKIM VARIJABLAMA I SA NUMERIČKIM KOJE IMAJU N RASPODELU!

#sve numeričke varijable koje nemaju N raspodelu pretvaraš u faktorske (diskretizacijom)!

#2. PROCENA KOJE VARIJABLE IMAJU N RASPODELU

apply(X = Carseats[,c(1:5,7,8)], MARGIN = 2, FUN = shapiro.test)

#3. DISKRETIZACIJA NUMERIČKIH VARIJABLI KOJE NEMAJU N RASPODELU

library(bnlearn)

#Filtriramo varijable koje ćemo diskretizovati

to.discretize <- c("Education", "Age", "Population", "Advertising", "Income")

#Posmatramo opsege svih promenljivih koje ćemo diskretizovati - Kada neka promenljiva ima mali opseg može se podeliti na mali broj delova

summary(Carseats[,to.discretize])

#U ovom primeru Advertising ima mali opseg pa zato samo za nju kasnije biramo da se deli na 2

#Diskretizujemo varijable

discretized <- discretize(data = Carseats[,to.discretize], method = 'quantile', breaks = c(5,5,5,2,5))

#Proveravamo da li su sve varijable prevedene u faktorske

str(discretized)

#Data set discretized ima samo one varijable koje je trebalo diskretizovati #Potrebno je da mu dodamo preostale varijable originalnog data seta

Carseats2 <- cbind(discretized, Carseats[,c(1,5,6,9,10,11)])

#Međutim, nastao je data set kod koga su kolone izmešane u odnosu na originalni data set #Nameštamo da bude isti redosled kolona kao u originalnom data setu

Carseats2 <- Carseats2[,names(Carseats)]

```
#4. Pripremljen data set delimo na trening i test
```

```
library(caret)
set.seed(1010)
indeksi <- createDataPartition(Carseats2$HighSales, p = 0.8, list = FALSE)
train <- Carseats2[indeksi,]
test <- Carseats2[-indeksi,]
```

#5. Pravimo model - Naivni Bajes

```
library(e1071)
nb <- naiveBayes(HighSales ~ ., data = train)
nb.pred <- predict(nb, test, type = "class")</pre>
nb.cm <- table(test$HighSales, nb.pred)
nb.cm #ovde sada dobijes da ti je NO pozitivna klasa jer se nalazi na indeksu 1,1
```

#Żelimo da dobijemo verovatnoće na osnovu kojih se algoritam odlučuje da li će izlazna varijabla dobiti vrednost Yes ili No - kao type stavljamo "raw" - TREŠHOLD je po difoltu 50%

```
nb.pred.prob <- predict(nb, newdata = test, type = 'raw')</pre>
```

#6. POMOĆU ROC KRIVIH ODREĐUJEMO DA LI JE POTREBNO DA MENJAMO NAŠ TREŠHOLD library(pROC)

#Kreiramo ROC krivu

(uzimas ,1 jer je tu tvoja pozitivna klasa)

nb.roc <- roc(response = as.numeric(test\$HighSales), predictor = nb.pred.prob[,1], levels = c(2, 1))

#Prikazujemo prostor ispod ROC krive (AUC)

nb.roc\$auc

#KOMENTARIŠEMO - ŠTO JE BLIŽE 1 TO JE BOLJE

Area under the curve: 0.9395

#Crtamo ROC krivu

```
plot.roc(nb.roc,
     print.thres = TRUE,
     print.thres.best.method = "youden")
```

#Koordinate svih lokalnih maksimuma na ROC krivoj

```
nb.coords <- coords(nb.roc,
            ret = c("accuracy", "spec", "sens", "thr"),
            x = "local maximas")
nb.coords
```

#Kada su nam se prikazali lokalni maksimumi biramo trešhold koji maksimizira ono što mi želimo da postignemo (Trebalo bi da mi želimo da maksimiziramo i Specificity i Sensitivity, pa ćemo birati baš onaj isti trešhold koji nam se ranije prikazao na slici)

prob.threshold <- nb.coords[4,5] #Red je uvek isti, kolona nije (biramo trešhold iz jedne od kolona)

```
#7. Radimo predikcije na osnovu našeg trešholda
nb.pred2 <- ifelse(test = nb.pred.prob[,1] >= prob.threshold,
            yes = "No",
            no = "Yes")
nb.pred2 <- as.factor(nb.pred)</pre>
#8. Matrica konfuzije za naše predikcije
nb.cm2 <- table(actual = test$HighSales, predicted = nb.pred2)</pre>
nb.cm2
#Pozitivna klasa je No
#TP - vrednosti koje su stvarno pozitivne i koje su predvidjene kao pozitivne
#TN - vrednosti koje su stvarno negativne i koje su predvidjene kao negativne
#FP - vrednosti koje su negativne, a predvidjene su kao pozitivne
#FN - vrednosti koje su pozitivne,a predvidjene su kao negativne
#
        predicted
# actual No Yes
         55 5
# No
# Yes 3 16
#9. Metrike našeg predviđanja
compute.eval.metrics <- function(cmatrix) {</pre>
 TP <- cmatrix[1,1] # true positive
 TN <- cmatrix[2,2] # true negative
 FP <- cmatrix[2,1] # false positive
 FN <- cmatrix[1,2] # false negative
 acc = sum(diag(cmatrix)) / sum(cmatrix)
 precision <- TP / (TP + FP)
 recall <- TP / (TP + FN)
 F1 <- 2*precision*recall / (precision + recall)
 c(accuracy = acc, precision = precision, recall = recall, F1 = F1)
}
nb.eval <- compute.eval.metrics(nb.cm2)</pre>
Nb.eval
#KOMENTARIŠEMO - Ocenjijemo kakve su metrike koje smo dobili
# accuracy precision recall
```

#0.8987342 0.9482759 0.9166667 0.9322034

5. KLASTERI - KMEANS

#1. Ucitavamo data set i gledamo kakva mu je struktura

customers <- read.csv(file = "wholesale_customers.csv", stringsAsFactors = F)
str(customers)</pre>

#proverimo da li u nasem datasetu ima NA vrednosti

which(complete.cases(customers) == F)

OVO NEMAMO NA KOLOK

#opredelicemo se sada za jedan od dva moguca Channel-a, npr. biramo Retail retail.data <- subset(customers, Channel == 'Retail') summary(retail.data)

#brisemo promenljivu Channel, jer ona vise nema smisla u novom datasetu (svi su tipa retail) NI retail.data\$Channel <- NULL

2. Sada proveravamo da li neka od varijabli iz novog dataseta ima outliere

View(retail.data)

apply(retail.data[,-1], MARGIN = 2, function(x) length(boxplot.stats(x)\$out))

#Varijable Grocery i Frozen imaju outliere, tako da ih moramo srediti #crtamo ih da bismo videli da li imaju gornje ili donje outliere (moze i fja boxplot)

library(ggplot2)

ggplot(retail.data, aes(x = Region, y = Grocery))+geom_boxplot() - OVO NE MORA DA SE RADI

3. a)Npr. prvo sredjujemo varijablu Grocery(ima samo gornje outliere)

sort(boxplot.stats(retail.data\$Grocery)\$out)

#min outlier = 39694

quantile(retail.data\$Grocery, probs = seq(from = 0.9, to = 1, by = 0.025))

#Trazimo prvi koji je manji od 39694 i sve outliere postavljamo bas na tu vrednost #to je vrednost na 95%, tj. 34731.7

#sada zapamtimo tu vrednost koju smo dobili kao promenljivu new.max

new.max <- quantile(retail.data\$Grocery, 0.95)

#ako neka vrednost prelazi 34371.7, postavi je da ona iznosi bas toliko

retail.data\$Grocery[retail.data\$Grocery > new.max] <- new.max

boxplot(retail.data\$Grocery)\$out

#vidimo da smo uklonili sve outliere za Grocery

#3. b) sada ponavljamo postupak za Frozen

```
ggplot(retail.data, aes(x = Region, y = Frozen))+geom_boxplot() - OVO NE MORA DA SE RADI #Frozen promenljiva takodje ima samo gornje outliere #sada sortiramo sve te njene outliere i trazimo minimalni sort(boxplot.stats(retail.data$Frozen)$out)
```

quantile(retail.data\$Frozen, probs = seq(from = 0.9, to = 1, by = 0.025)) #prvi manji od 4736 je 4858.55

#pamtimo tu vrednost u new.max1

new.max1 <- quantile(retail.data\$Frozen, 0.925)

#sve koje imaju vecu vrednost od new.max1 postavi bas na new.max1

retail.data\$Frozen[retail.data\$Frozen > new.max1] <- new.max1

#crtamo da vidimo da li smo uklonili outliere iz Frozen varijable

boxplot(retail.data\$Frozen)\$out

summary(retail.data)

novi.dataset

#min = 4736

#4.PRAVIMO MODEL OD SVIH VARIJABLI i ujedno ga normalizujem #normalizacijom cemo srediti sve opsege promenljivih

source("Utility.R") ILI F-JA ZA NORMALIZACIJU:

retail.data1.norm <- as.data.frame(apply(retail.data[, c(2:7)], MARGIN = 2, normalize.feature)) summary(retail.data1.norm)

#5. Sada trazimo optimalno K(optimalan br grupa)

```
novi.dataset <- data.frame()

for(k in 2:8){
    set.seed(3108)
    km.res <- kmeans(x = retail.data1.norm, centers = k, iter.max = 20, nstart = 1000)

novi.dataset <- rbind(novi.dataset, c(k, km.res$tot.withinss, km.res$betweenss/km.res$totss))
}

names(novi.dataset) <- c("cluster", "tot.within.ss", "ratio")
```

#crtamo novi dataset kako bismo videli koje K nam je optimalno

```
ggplot(novi.dataset, aes(x = cluster, y = tot.within.ss))+geom_line()
#najveci prelom je u 3, znaci da je optimalno K = 3
#sada pravimo model sa optimalnim k
set.seed(3108)
retail.3k <-- kmeans(x = retail.data1.norm, centers = 3, iter.max = 20, nstart = 1000)
retail.3k
```

#Imamo 3 klastera velicina(redom): 43, 25, 74

#Prva observacija nalazi se u 3.klasteru, druga u 1.klasteru, treca takodje u 1.klasteru, itd...
#Within cluster sum of squares by claster - Suma kvadrata odstupanja observacija od centra
#klastera (idealno je da je ta vrednost sto manja, jer su tada observacije bolje grupisane)

#between_ss - odstupanje centra klastera od globalnog centra #total_ss - odstupanje svake pojedinacne observacije od globalnog centra #njihov odnos treba da bude sto veci(sto blizi 1), kod nas on iznosi 41.1%